

**COMITETUL EXECUTIV
AL BĂNCII NAȚIONALE A MOLDOVEI**

HOTĂRÂREA nr.
din _____ 20 ____

**Pentru aprobarea, modificarea și abrogarea
unor acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei
(privind efectul de levier)**

În temeiul art.44 lit.a) din Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.297-300, art.544), art.77 din Legea nr.202/2017 privind activitatea băncilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.434-439, art.727), și în scopul transpunerii art. 1, lit. (a); art.4 pct.93 și pct.139, art.92 alin.(1) lit.(d), 429, 429a, 429b, 429c, 429d, 429e, 429f, 429g și 430 alin.(1) lit.(a) și alin.(2) din Regulamentul nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și firmele de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 176 din 27 iunie 2013, CELEX: 32013R0575, așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (UE) 2024/1623 al Parlamentului European și al Consiliului din 31 mai 2024;
Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind efectul de levier, conform anexei.
2. Se abrogă Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.274/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind efectul de levier pentru bănci (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020, nr.360-371, art.1443), înregistrată la Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu nr.1610/2020 .
3. Regulamentul cu privire la fondurile proprii ale băncilor și cerințele de capital, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.109/2018 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.183-194, art.899), înregistrat la Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu nr.1332/2018, se modifică după cum urmează:
 - 3.1. Punctul 130 se completează cu subpunctul 4) cu următorul conținut : „4) un indicator al efectului de levier de 3 %.”
4. Regulamentul cu privire la cerințele de publicare a informațiilor de către bănci, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.158/2020 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020, nr.188-192, art.667), înregistrat la Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu nr.1581/2020, se modifică după cum urmează:
 - 4.1. În anexa nr.1 în tabel după rândul 1.12 se introduc următoarele rânduri:

1.13	Indicatorul efectului de levier					
1.13.1	Indicatorul de măsurare a expunerii totale	mil.lei				
1.13.2	Indicatorul efectului de levier ^{2a}	%				

- 4.2. În compartimentul „Modalitatea de calculare a anumitor indicatori” după pct.2 se introduce pct.2a cu următorul cuprins:

„2a. Indicatorul efectului de levier se calculează prin împărțirea indicatorului de măsurare a capitalului băncii la indicatorul de măsurare a expunerii totale a băncii și se exprimă ca procent, conform Regulamentului privind efectul de levier, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.XX/2025.”

5. În Regulamentul privind cadrul de administrare a activității băncilor, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.322/2018 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr.1-5, art.56), înregistrat la Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu nr.1400/2018:

5.1. la pct.324¹ textul „Regulamentul nr.274/2020 privind efectul de levier pentru bănci” se substituie cu textul „Regulamentului privind efectul de levier, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.XX/202X”.

5.2. în anexa 2²:

5.2.1. pct.1, subpct.3) textul „Rata efectului de levier” se substituie cu textul „Indicatorul efectului de levier”;

5.2.2. pct.2 va avea următorul cuprins:

„2. Indicatori de lichiditate:

1) Indicatorul de acoperire a necesarului de lichiditate (LCR);

2) Indicatorul de finanțare stabilă netă (NSFR);

3) Activele eligibile disponibile și negrevate ce întrunesc condițiile de eligibilitate impuse de Banca Națională a Moldovei.

6. Prezenta hotărâre intră în vigoare la 1 ianuarie 2026.

Anexă

REGULAMENT PRIVIND EFECTUL DE LEVIER

Prezentul regulament transpune art. 1, lit. (a); art.4 pct.93 și 139, art.429, 429a, 429b, 429c, 429d, 429e, 429f, 429g și 430 alin.(1) lit.(a) și alin.(2) din Regulamentul nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și firmele de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 176 din 27 iunie 2013, CELEX: 32013R0575, așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (UE) 2024/1623 al Parlamentului European și al Consiliului din 31 mai 2024.

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

1. Prezentul regulament stabilește reguli pe care trebuie să le îndeplinească băncile persoane juridice din Republica Moldova, precum și sucursalele din Republica Moldova ale băncilor din alte state (în continuare – "bănci") în scopul definirii, calculării și raportării indicatorului efectului de levier.

2. Băncile respectă pe bază individuală dispozițiile prezentului regulament.

3. Băncile îndeplinesc, în măsura și potrivit metodelor prevăzute în Regulamentul cu privire la supravegherea pe bază consolidată a băncilor, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei (în continuare – HCE al BNM) nr.101/2020 (în continuare – Regulamentul nr.101/2020) cerințele prevăzute în capitolul II pe baza situației lor consolidate.

4. Termenii și expresiile utilizate în prezentul regulament, au semnificația prevăzută în Legea nr.202/2017 privind activitatea băncilor (în continuare – Legea nr.202/2017) și în actele normative ale BNM emise în aplicarea legii menționate.

5. În sensul prezentului regulament, se aplică următoarele definiții:

5.1. „efect de levier” înseamnă dimensiunea relativă a activelor unei bănci, a obligațiilor extrabilanțiere și obligațiilor contingente de a plăti, de a furniza o prestație sau de a oferi garanții reale, inclusiv obligațiile ce decurg din finanțări primite, angajamente asumate, instrumente financiare derivate sau acorduri repo, cu excepția obligațiilor care pot fi executate numai în timpul lichidării unei bănci, în raport cu fondurile proprii ale băncii respective;

5.2. „operațiuni de dare sau luare cu împrumut de titluri de valoare sau de mărfuri” înseamnă orice tranzacție prin care o bancă sau contrapartida sa transferă titluri sau mărfuri în schimbul unei garanții corespunzătoare, sub rezerva unui angajament în baza căruia debitorul va restitui titlurile sau mărfurile echivalente la o dată ulterioară sau la cererea în acest sens a cedentului, tranzacția respectivă fiind una de creditare de titluri sau de mărfuri pentru banca care transferă titlurile sau mărfurile și una de împrumut de titluri sau mărfuri pentru banca căreia îi sunt transferate;

5.3. „operațiune de finanțare prin instrumente financiare” înseamnă o tranzacție de răscumpărare, o tranzacție de dare sau luare cu împrumut de titluri de valoare sau mărfuri sau o tranzacție de creditare în marjă.

Capitolul II

CALCULAREA INDICATORULUI EFECTULUI DE LEVIER

Secțiunea 1. Formula de calcul al indicatorului efectului de levier

6. Băncile își calculează indicatorul efectului de levier în conformitate cu metodologia prevăzută la punctele 7-11.

7. Indicatorul efectului de levier se calculează prin împărțirea indicatorului de măsurare a capitalului băncii la indicatorul de măsurare a expunerii totale a băncii și se exprimă ca procent.

Băncile calculează indicatorul efectului de levier la data de referință a raportării.

8. În sensul pct.7, indicatorul de măsurare a capitalului este reprezentat de fondurile proprii de nivel 1.

Secțiunea 2. Indicatorul de măsurare a expunerii totale

9. În sensul pct.7, indicatorul de măsurare a expunerii totale este suma valorilor expunerilor următoarelor elemente:

9.1. activele, exceptând contractele derivate enumerate în anexa nr.1 din Regulamentul cu privire la tratamentul riscului de piață potrivit abordării standardizate, aprobat prin HCE al BNM nr.114/2018 (în continuare - Regulamentul nr.114/2018), instrumentele financiare derivate de credit și pozițiile menționate la secțiunea 5, calculate în conformitate cu pct.29;

9.2. contractele derivate enumerate în anexa nr.1 din Regulamentul nr.114/2018 și instrumentele financiare derivate de credit, inclusiv contractele și instrumentele financiare derivate de credit care sunt extrabilanțiere, calculate în conformitate cu secțiunile 5 și 6;

9.3. majorările pentru riscul de credit al contrapărții aferent operațiunilor de finanțare prin titluri de valoare, inclusiv cele extrabilanțiere, calculate în conformitate cu secțiunea 7;

9.4. elementele extrabilanțiere, exceptând contractele derivate enumerate în anexa nr.1 din Regulamentul nr.114/2018, instrumentele financiare derivate de credit, operațiunile de finanțare prin titluri de valoare și pozițiile menționate la secțiunile 6 și 9, calculate în conformitate cu secțiunea 8;

9.5. achizițiile sau vânzările standard care urmează a fi decontate, calculate în conformitate cu secțiunea 9.

10. Băncile tratează tranzacțiile cu termen lung de decontare în conformitate cu subpct.9.1-9.4, după caz.

11. Băncile pot reduce valorile expunerilor menționate la subpct.9.1 și 9.4 cu valoarea corespunzătoare a ajustărilor generale pentru riscul de credit aferente elementelor bilanțiere și, respectiv, extrabilanțiere, sub rezerva unui prag egal cu 0 în cazul în care ajustările pentru riscul de credit au redus fondurile proprii de nivel 1.

12. Prin derogare de la pct.9.4, se aplică următoarele dispoziții:

12.1. un element extrabilanțier în conformitate cu subpct.9.4 care este tratat ca un instrument financiar derivat în conformitate cu cadrul contabil aplicabil face obiectul tratamentului prevăzut la subpct.9.2;

12.2. în cazul în care un client al unei bănci care acționează ca membru compensator realizează direct o tranzacție cu instrumente financiare derivate cu o contraparte centrală (în continuare – CPC) iar banca garantează performanța expunerilor din tranzacții față de CPC ale clientului său care decurg din această tranzacție, banca își calculează expunerea care rezultă din garanție în conformitate cu subpct.9.2 ca și cum acea bancă ar fi realizat direct tranzacția cu clientul, inclusiv în ceea ce privește primirea sau furnizarea marjei de variație în numerar.

13. Tratamentul prevăzut la subpct.12.2 se aplică, de asemenea, unei bănci care acționează drept client de nivel superior care garantează performanța expunerilor din tranzacții ale clientului său.

14. În sensul subpct.12.2 și pct.13, băncile pot considera drept client o entitate afiliată numai în cazul în care entitatea respectivă nu intră în perimetrul de consolidare reglementat la nivelul la care se aplică cerința prevăzută la pct.132 subpct.5) din Regulamentul cu privire la fondurile proprii ale băncilor și cerințele de capital, aprobat prin HCE al BNM nr.109/2018 (în continuare – Regulamentul nr.109/2018).

15. În sensul subpct.9.5 și al secțiunii 9, „achiziție sau vânzare standard” înseamnă o achiziție sau o vânzare a unui activ financiar în cadrul unor contracte ale căror clauze impun livrarea activului financiar în perioada stabilită în general prin lege sau prin convenții pe piața în cauză.

16. Cu excepția cazului în care se prevede altfel în mod expres în prezentul Regulament, băncile calculează indicatorul de măsurare a expunerii totale în conformitate cu următoarele principii:

16.1. garanțiile reale corporale sau financiare, garanțiile sau instrumentele de diminuare a riscului de credit cumpărate nu se utilizează pentru reducerea indicatorului de măsurare a expunerii totale;

16.2. activele nu se compensează cu pasivele.

17. Prin derogare de la subpct.16.2, băncile pot reduce valoarea expunerii unui împrumut de prefinanțare sau a unui împrumut intermediar cu soldul pozitiv al contului de economii al debitorului căruia i-a fost acordat împrumutul și pot include suma rezultată în indicatorul de măsurare a expunerii totale, numai dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

17.1. acordarea împrumutului este condiționată de deschiderea contului de economii la banca care acordă împrumutul și atât împrumutul, cât și contul de economii sunt reglementate de aceeași legislație sectorială;

17.2. soldul contului de economii nu poate fi retras, în parte sau în totalitate, de către debitor pe întreaga durată a împrumutului;

17.3. banca poate utiliza în mod necondiționat și irevocabil soldul contului de economii pentru a soluționa orice revendicare care decurge din acordul de împrumut în cazurile reglementate de legislația sectorială menționată la subpct.17.1, inclusiv în caz de neplată de către debitor sau de insolvabilitate a acestuia.

18. În sensul pct.17 „împrumut de prefinanțare” sau „împrumut intermediar” înseamnă un împrumut care este acordat debitorului pentru o perioadă limitată de timp, în vederea acoperirii deficitului de finanțare al debitorului până la momentul acordării împrumutului final în conformitate cu criteriile stabilite în legislația sectorială care reglementează astfel de tranzacții.

Secțiunea 3. Expuneri excluse din indicatorul de măsurare a expunerii totale

19. Prin derogare de la pct.9-11, o bancă poate să excludă oricare dintre următoarele expuneri din indicatorul de măsurare a expunerii totale:

19.1. activele deduse la calcularea indicatorului de măsurare a capitalului menționat la pct.8;

19.2. expunerile cărora li se atribuie o pondere de risc de 0 % în conformitate cu pct.19-21 din Regulamentul cu privire la tratamentul riscului de credit pentru bănci potrivit abordării standardizate, aprobat prin HCE al BNM nr.111/2018 (în continuare – Regulamentul nr.111/2018);

19.3 părțile garantate ale expunerilor care decurg din credite de export care îndeplinesc cumulativ următoarele două condiții:

19.3.1. garanția este furnizată de un furnizor eligibil de protecție nefinanțată a creditului în conformitate cu pct.36 din Regulamentul cu privire la tehnicile de diminuare a riscului de credit utilizate de bănci, aprobat prin HCE al BNM nr.112/2018 (în continuare - Regulamentul nr.112/2018) inclusiv de agențiile de creditare a exportului sau de administrațiile centrale;

19.3.2. se aplică o pondere de risc de 0 % părții garantate a expunerii în conformitate cu secțiunea 1 sau secțiunea 3 din capitolul IV al Regulamentului nr.111/2018;

19.4. în cazul în care banca este membru compensator a unei contrapărți centrale calificate (CPCC), expunerile din tranzacții ale băncii respective, cu condiția ca acestea să fie compensate cu respectul CPCC și să îndeplinească condițiile prevăzute la Regulamentul privind riscul de credit al contrapărții pentru bănci.

19.5. în cazul în care banca este un client de nivel superior în cadrul unei structuri a clienței pe mai multe niveluri, expunerile din tranzacții față de membrul compensator sau de o entitate care acționează în calitate de client de nivel superior pentru respectiva bancă, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în Regulamentul privind riscul de credit al contrapărții pentru bănci și dacă banca nu are obligația de a rambursa clientului său pierderile eventuale suferite în cazul intrării în stare de nerambursare a membrului compensator sau a CPCC-ului;

19.6. activele fiduciare care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

19.6.1. sunt recunoscute în bilanțul băncii în concordanță cu principiile contabile generale prevăzute la art. 6 din Legea nr.287/2017 contabilității și raportării financiare;

19.6.2. îndeplinesc criteriile pentru derecunoaștere prevăzute de standardul internațional de raportare financiară (IFRS) 9;

19.6.3 îndeplinesc criteriile pentru neconsolidare prevăzute de IFRS 10, dacă este cazul;

19.7. expunerile care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

19.7.1. sunt expuneri față de o entitate din sectorul public;

19.7.2. sunt tratate în conformitate cu pct.42 din Regulamentul nr.111/2018;

19.7.3. rezultă din depozite pe care banca are obligația legală de a le transfera către entitatea din sectorul public menționată la subpct.19.7.1 în scopul finanțării de investiții de interes general;

19.8. garanțiile reale excedentare depuse la agenți tripartiți care nu au fost date cu împrumut;

19.9. în cazul în care, în temeiul cadrului contabil aplicabil, o bancă recunoaște marja de variație plătită în numerar contrapărții ca creanță de încasat, creanța de încasat respectivă, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la subpct.36.1-36.5;

19.10. următoarele expuneri față de banca centrală a băncii, sub rezerva condițiilor stabilite la pct.21 și 22:

19.10.1. monede și bancnote în lei moldovenești, precum și monede și bancnote care constituie moneda legală în jurisdicția băncii centrale a altui stat;

19.10.2. active care reprezintă creanțe față de BNM, precum și față de banca centrală a altui stat, inclusiv rezerve deținute la BNM, precum și banca centrală a altui stat;

20. Băncile nu exclud expunerile din tranzacții prevăzute la subpct.19.4 și 19.5 dacă nu este îndeplinită condiția prevăzută la pct.14.

21. Băncile pot exclude expunerile enumerate la subpct.19.10 dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

21.1. BNM a stabilit și a declarat public că există circumstanțe excepționale care justifică excluderea acestora pentru a facilita punerea în aplicare a politicii monetare;

21.2. derogarea se acordă pentru o perioadă limitată de timp care nu depășește un an;

21.3. BNM a stabilit data la care se consideră că au început circumstanțele excepționale și a anunțat public data respectivă; data respectivă se stabilește la sfârșitul unui trimestru.

22. Expunerile care urmează să fie excluse în sensul subpct.19.10 îndeplinesc cumulativ următoarele două condiții:

22.1. sunt exprimate în aceeași monedă ca depozitele atrase de bancă;

22.2. scadența lor medie nu depășește în mod semnificativ scadența medie a depozitelor atrase de bancă.

23. Prin derogare de la subpct.4) al pct.130 din Regulamentul nr.109/2018, în cazul în care exclude expunerile menționate la subpct.19.10, o bancă îndeplinește în orice moment următoarea cerință privind indicatorul efectului de levier ajustat pe durata excluderii:

$$aLR = 3\% \cdot \frac{EM_{LR}}{EM_{LR} - CB}$$

unde:

aLR indicatorul efectului de levier ajustat;

EM_{LR} indicatorul de măsurare a expunerii totale a băncii, astfel cum este calculat în conformitate cu pct.9-11, inclusiv expunerile excluse în conformitate cu subpct.19.10, la data menționată la subpct.21.3; și

CB valoarea totală medie zilnică a expunerilor băncii față de banca sa centrală, calculată pentru întreaga perioadă de aplicare a rezervelor minime obligatorii a băncii centrale imediat anterioară datei menționate la subpct.21.3, care sunt eligibile pentru a fi excluse în conformitate cu subpct.19.10.

Secțiunea 4. Calculul valorii expunerii activelor

24. Băncile calculează valoarea expunerii activelor, exceptând contractele derivate enumerate în anexa nr.1 din Regulamentul nr.114/2018, instrumentele financiare derivate de credit și pozițiile prevăzute la secțiunea 7, în conformitate cu următoarele principii:

24.1. valoarea expunerii activelor înseamnă o valoare a expunerii astfel cum este prevăzută la pct.5 din Regulamentul nr.111/2018;

24.2. operațiunile de finanțare prin titluri de valoare nu sunt compensate.

25. Un acord de tipul „cash pooling” oferit de o bancă nu încalcă condiția prevăzută la subpct.16.2 numai în cazul în care acordul îndeplinește cumulativ următoarele două condiții:

25.1. banca care oferă acordul de tipul „cash pooling” transferă soldurile creditoare și soldurile debitoare ale mai multor conturi individuale ale unui grup de entități acoperite de acord („conturi inițiale”) într-un cont unic, distinct, aducând astfel soldurile conturilor inițiale la zero;

25.2. banca realizează acțiunile menționate la subpct.25.1 în fiecare zi.

26. În sensul pct.25 și 27, un acord de tipul „cash pooling” înseamnă, un acord prin care soldurile creditoare sau soldurile debitoare ale mai multor conturi individuale sunt combinate în scopul gestionării numerarului sau a lichidităților.

27. Prin derogare de la pct.25-26, un acord de tipul „cash pooling” care nu îndeplinește condiția prevăzută la subpct.25.2, dar îndeplinește condiția prevăzută la subpct.25.1 nu constituie o încălcare a condiției prevăzute la subpct.16.2 în cazul în care acordul îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

27.1 banca are un drept executoriu din punct de vedere juridic de a compensa soldurile conturilor inițiale printr-un transfer într-un cont unic, în orice moment;

27.2. nu există neconcordanțe de scadență între soldurile conturilor inițiale;

27.3. banca încasează sau plătește dobânzi pe baza soldului combinat al conturilor inițiale;

27.4 BNM consideră că frecvența cu care sunt transferate soldurile tuturor conturilor inițiale corespunde scopului de a include doar soldul combinat al acordului de tipul „cash pooling” în indicatorul de măsurare a expunerii utilizat pentru calcularea expunerii totale.

28. Prin derogare de la subpct.24.2, băncile pot calcula valoarea expunerii sumelor de încasat și a sumelor de plătit în numerar din cadrul operațiunilor de finanțare prin titluri de valoare cu aceeași contraparte pe o bază netă numai dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

28.1. tranzacțiile au aceeași dată explicită de decontare finală;

28.2. dreptul de a compensa suma datorată contrapărții cu suma datorată de către contraparte este executoriu din punct de vedere juridic în cursul desfășurării normale a activității și în cazul intrării în stare de nerambursare, al insolabilității și al falimentului;

28.3. contrapărțile intenționează să deconteze pe o bază netă sau să efectueze o decontare simultană sau tranzacțiile fac obiectul unui mecanism de decontare care are ca rezultat echivalentul funcțional al decontării nete.

29. În sensul subpct.28.3, băncile pot considera că mecanismul de decontare are ca rezultat echivalentul funcțional al decontării nete doar dacă, la data decontării, rezultatul net al fluxurilor de numerar ale tranzacțiilor din cadrul mecanismului respectiv este egal cu suma netă unică rezultată în cazul decontării nete și dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

29.1. tranzacțiile sunt decontate prin același sistem de decontare sau prin sisteme de decontare care folosesc o infrastructură de decontare comună;

29.2. mecanismele de decontare sunt susținute de numerar sau de facilități de credit pe parcursul zilei („intraday”) menite să asigure că decontarea tranzacțiilor va avea loc până la sfârșitul zilei lucrătoare;

29.3. orice aspect care decurge din segmentele aferente titlurilor de valoare ale operațiunilor de finanțare prin titluri de valoare nu interferează cu finalizarea decontării nete a sumelor de încasat și a sumelor de plătit în numerar.

30. Condiția prevăzută la subpct.29.3 este îndeplinită doar când eșecul oricărei operațiuni de finanțare prin titluri de valoare din mecanismul de decontare poate întârzia doar decontarea segmentului corespunzător aferent fondurilor bănești sau poate crea o obligație pentru mecanismul de decontare, sprijinită de o facilitate de credit asociată.

31. În cazul în care se înregistrează un eșec al segmentului aferent titlurilor de valoare a unei operațiuni de finanțare prin titluri de valoare în mecanismul de compensare la sfârșitul perioadei de decontare din mecanismul de decontare, băncile scot această tranzacție și segmentul corespunzător aferent fondurilor bănești din setul de compensare și le tratează pe bază brută.

Secțiunea 5. Calculul valorii expunerii instrumentelor financiare derivate

32. Băncile calculează valoarea expunerii contractelor derivate enumerate în anexa nr.1 din Regulamentul nr.114/2018 și a instrumentelor financiare derivate de credit, inclusiv a celor extrabilanțiere, în conformitate cu abordarea standardizată din Regulamentul privind riscul de credit al contrapărții pentru bănci.

33. Atunci când calculează valoarea expunerii, băncile pot să ia în considerare efectele contractelor de novatie și ale altor acorduri de compensare în conformitate cu Regulamentul privind riscul de credit al contrapărții pentru bănci.

34. Băncile includ în indicatorul de măsurare a expunerii totale opțiunile vândute, chiar și în cazul în care valoarea expunerii acestora poate fi stabilită la zero în conformitate cu tratamentul prevăzut în Regulamentul privind riscul de credit al contrapărții pentru bănci.

35. În cazul în care furnizarea garanțiilor reale conexe contractelor derivate reduce cuantumul activelor în temeiul cadrului contabil aplicabil, băncile reiau reducerea respectivă.

36. În sensul pct.32-34, băncile care calculează costul de înlocuire a contractelor derivate în conformitate cu Regulamentul cu privire la tratamentul riscului de credit al contrapărții pentru bănci pot recunoaște drept marjă de variație, astfel cum este menționată în Regulamentul cu privire la tratamentul riscului de credit al contrapărții pentru bănci, doar garanțiile reale primite în numerar de la contrapărțile lor, în cazul în care conform cadrului contabil aplicabil nu a fost recunoscută deja marja de variație drept o reducere a valorii expunerii și în cazul în care sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- 36.1.** pentru tranzacțiile care nu sunt compensate printr-o CPCC, fondurile în numerar primite de contrapartea destinatară nu sunt separate de activele băncii;
- 36.2.** marja de variație se calculează și face obiectul schimbului cel puțin zilnic pe baza evaluării la prețul pieței a pozițiilor pe instrumente financiare derivate;
- 36.3.** marja de variație primită este denominată într-o monedă specificată în contractul derivat, în acordul-cadru de compensare aplicabil, în anexa de garantare a creditului la acordul-cadru de compensare eligibil sau astfel cum se stabilește în orice acord de compensare cu o CPCC;
- 36.4.** marja de variație primită este suma totală care ar fi necesară pentru a stinge expunerea la prețul pieței a contractului derivat care face obiectul pragului și al sumelor minime de transfer care sunt aplicabile contrapărții;
- 36.5.** contractul derivat și marja de variație între bancă și contrapartea la respectivul contract sunt acoperite de un singur acord de compensare pe care banca îl poate trata ca diminuator de risc în conformitate cu Regulamentul cu privire la tratamentul riscului de credit al contrapărții pentru bănci.
- 37.** În cazul în care o bancă oferă garanții reale în numerar unei contrapărți, iar garanțiile în cauză respectă condițiile prevăzute la subpct.36.1-36.5, banca consideră aceste garanții ca fiind marja de variație furnizată contrapărții și le include în calculul costului de înlocuire.
- 38.** În sensul subpct.36.2, se consideră că o bancă a îndeplinit condiția prevăzută la subpct.36.2 atunci când marja de variație face obiectul schimbului în dimineața zilei de tranzacționare de după ziua de tranzacționare în care a fost stabilit contractul derivat, cu condiția ca schimbul să se bazeze pe valoarea contractului de la sfârșitul zilei de tranzacționare în care contractul a fost stabilit.
- 39.** În sensul subpct.36.4, în cazul în care apare un litigiu privind marja, băncile pot recunoaște cuantumul garanțiilor reale care au făcut obiectul schimbului și care nu sunt vizate de litigiu.
- 40.** În sensul pct.32-34, atunci când calculează suma independentă netă a garanțiilor reale (NICA), astfel cum este definită în Regulamentul cu privire la tratamentul riscului de credit al contrapărții pentru bănci, băncile nu includ garanțiile reale primite.
- 41.** Prin derogare de la pct.36-40, o bancă poate recunoaște orice garanție reală primită în conformitate cu Regulamentul cu privire la tratamentul riscului de credit al contrapărții pentru bănci, dacă sunt îndeplinite toate condițiile următoare:
- 41.1.** garanția reală este primită de la un client pentru un contract derivat compensat de bancă în numele clientului respectiv;
- 41.2.** contractul menționat la subpct.41.1 este compensat printr-o CPCC;
- 41.3.** dacă garanția reală a fost primită sub formă de marjă inițială, garanția reală respectivă este separată de activele băncii.
- 42.** În sensul pct.32-34, băncile stabilesc ca valoarea multiplicatorului utilizat la calculul expunerii viitoare potențiale în conformitate cu Regulamentul cu privire la tratamentul riscului de credit al contrapărții pentru bănci să fie egală cu unu, cu excepția cazurilor contractelor derivate încheiate cu clienți care sunt compensate de o CPCC.
- 43.** Prin derogare de la pct.32-34, băncile pot să utilizeze metoda prevăzută în Regulamentul cu privire la tratamentul riscului de credit al contrapărții pentru bănci pentru a determina valoarea expunerii următoarelor:
- 43.1.** contractele derivate enumerate în anexa nr.1 la Regulamentul nr.114/2018 și instrumentele financiare derivate de credit, dacă utilizează metoda respectivă și pentru determinarea valorii expunerii contractelor în cauză în scopul îndeplinirii cerințelor de fonduri proprii prevăzute la subpct.1), 2) și 3) din pct.130 din Regulamentul nr.109/2018;
- 43.2.** instrumentele financiare derivate de credit cărora le aplică tratamentul prevăzut în Regulamentul cu privire la tratamentul riscului de credit al contrapărții pentru bănci, în cazul în care sunt îndeplinite condițiile de utilizare a metodei respective.
- 44.** În cazul în care aplică una dintre metodele menționate la pct.43, băncile nu scad din indicatorul de măsurare a expunerii totale cuantumul marjei pe care l-au primit.

Secțiunea 6. Dispoziții suplimentare privind calculul valorii expunerii pentru instrumentele financiare derivate de credit scrise

45. În sensul prezentei secțiuni, „instrument financiar derivat de credit scris” înseamnă orice instrument financiar prin care o bancă oferă efectiv protecție de credit, inclusiv prin instrumente de tipul „credit default swap”, instrumente de tipul „total return swap” și opțiuni, în cazul în care banca are obligația de a oferi protecție de credit în condițiile specificate în contractul privind opțiunile.

46. Pe lângă calculul prevăzut la secțiunea 5, băncile includ în calculul valorii expunerii pentru instrumentele financiare derivate de credit scrise valorile noționale efective menționate în instrumentele financiare derivate de credit scrise din care se scade orice modificare negativă a valorii juste care a fost încorporată în fondurile proprii de nivel 1 în ceea ce privește respectivele instrumente financiare derivate de credit scrise.

47. Băncile calculează valoarea noțională efectivă a instrumentelor financiare derivate de credit scrise prin ajustarea valorii noționale a acelor instrumente financiare derivate pentru a reflecta expunerea reală a contractelor pentru care se utilizează efectul de levier sau care sunt consolidate în alt mod prin structura tranzacției.

48. Băncile pot scădea, integral sau parțial, din valoarea expunerii calculate în conformitate cu pct.45 și 46 valoarea noțională efectivă a instrumentelor financiare derivate de credit cumpărate, dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

48.1. scadența reziduală a instrumentului financiar derivat de credit cumpărat este egală cu scadența reziduală a instrumentului financiar derivat de credit scris sau mai mare decât aceasta;

48.2. instrumentul financiar derivat de credit cumpărat face obiectul aceluiași clauze esențiale sau al unor clauze esențiale mai prudente decât cele ale instrumentului financiar derivat de credit scris corespunzător;

48.3. în cazul în care din valoarea noțională efectivă a instrumentului financiar derivat de credit scris se scade orice modificare negativă a valorii juste încorporată în fondurile proprii de nivel 1 ale băncii, din valoarea noțională efectivă a instrumentului financiar derivat de credit cumpărat se scade orice modificare pozitivă a valorii juste care a fost încorporată în fondurile proprii de nivel 1;

48.4. instrumentul financiar derivat de credit cumpărat nu este inclus într-o tranzacție care a fost compensată de bancă în numele unui client sau care a fost compensată de bancă în rolul său de client de nivel superior într-o structură a clienței pe mai multe niveluri și pentru care valoarea noțională efectivă menționată în instrumentul financiar derivat de credit scris corespunzător se exclude din indicatorul de măsurare a expunerii totale în conformitate cu subpct.19.4 sau 19.5, după caz.

49. În scopul calculării expunerii viitoare potențiale în conformitate cu pct.32-34, băncile pot exclude din setul de compensare partea din instrumentul financiar derivat de credit scris care nu este compensată în conformitate cu pct.48 și pentru care valoarea noțională efectivă este inclusă în indicatorul de măsurare a expunerii totale.

50. În sensul subpct.48.2, „clauze esențiale” înseamnă orice caracteristică a instrumentului financiar derivat de credit care este relevantă pentru evaluarea acestuia, inclusiv nivelul de subordonare, opționalitatea, evenimentele de credit, entitatea sau grupurile de entități de referință suport, precum și obligația sau portofoliul de obligații de referință suport, cu excepția valorii noționale și a scadenței reziduale a instrumentului financiar derivat de credit. Două nume de referință sunt aceleași numai în cazul în care se referă la aceeași entitate juridică.

51. Prin derogare de la subpct.48.2, băncile pot utiliza instrumentele financiare derivate de credit cumpărate pe un grup de nume de referință pentru a compensa instrumentele financiare derivate de credit scrise pe numele de referință individuale din grupul respectiv, atunci când grupul de entități de referință și nivelul de subordonare din ambele tranzacții sunt identice.

52. Băncile nu reduc valoarea noțională efectivă a instrumentelor financiare derivate de credit scrise în cazul în care cumpără protecția creditului printr-un instrument de tipul „total return

swap” și înregistrează plățile nete primite ca venit net, dar nu înregistrează nicio compensare a deteriorării valorii instrumentului financiar derivat de credit subscris în fondurile proprii de nivel 1.

53. În cazul instrumentelor financiare derivate de credit cumpărate pe un portofoliu de obligații de referință, băncile pot scădea din valoarea noțională efectivă a instrumentelor financiare derivate de credit scrise pe obligațiile individuale de referință valoarea noțională efectivă a instrumentelor financiare derivate de credit cumpărate în conformitate cu pct.48-49 numai dacă protecția cumpărată este echivalentă din punct de vedere economic cu cumpărarea protecției separat pentru fiecare dintre obligațiile individuale din portofoliu.

Secțiunea 7. Majorarea pentru riscul de credit al contrapărții aferent operațiunilor de finanțare prin titluri de valoare

54. Pe lângă calculul valorii expunerii operațiunilor de finanțare prin titluri de valoare, inclusiv a celor care sunt extrabilanțiere în conformitate cu pct.24, băncile includ în indicatorul de măsurare a expunerii totale o majorare pentru riscul de credit al contrapărții, calculată în conformitate cu pct.55 sau 56, după caz.

55. Băncile calculează majorarea pentru tranzacțiile cu o contraparte care nu fac obiectul unui acord-cadru de compensare ce îndeplinește condițiile prevăzute la pct.43 din Regulamentul nr.112/2018, pentru fiecare tranzacție în parte, în conformitate cu următoarea formulă:

$$E_i^* = \max \{0, E_i - C_i\}$$

unde:

$$E_i^* = \text{majorarea;}$$

i = indicele care desemnează tranzacția;

E_i = valoarea justă a titlurilor de valoare sau a sumelor în numerar împrumutate contrapărții în cadrul tranzacției „i”; și

C_i = valoarea justă a titlurilor de valoare sau a sumelor în numerar primite de la contraparte în cadrul tranzacției „i”.

Băncile pot stabili că

$$E_i^*$$

este egal cu zero unde E_i este suma în numerar împrumutată unei contrapărți, iar suma în numerar de primit aferentă nu este eligibilă pentru tratamentul de compensare prevăzut la pct.28.

56. Băncile calculează majorarea pentru tranzacțiile cu o contraparte care fac obiectul unui acord-cadru de compensare ce îndeplinește condițiile prevăzute la pct.43 din Regulamentul nr.112/2018, pentru fiecare acord în parte, în conformitate cu următoarea formulă:

$$E_i^* = \max \left\{ 0, \sum_i E_i - \sum_i C_i \right\}$$

unde:

$$E_i^* = \text{majorarea;}$$

i = indicele care desemnează acordul de compensare;

E_i = valoarea justă a titlurilor de valoare sau a sumelor în numerar împrumutate contrapărții pentru tranzacțiile care fac obiectul acordului-cadru de compensare „i”; și

C_i = valoarea justă a titlurilor de valoare sau a sumelor în numerar primite de la contraparte care fac obiectul acordului-cadru de compensare „i”.

57. În sensul pct.55 și 56, termenul contraparte include, de asemenea, agenții tripartite care primesc garanții reale în depozit și administrează garanțiile reale în cazul tranzacțiilor tripartite.

58. Prin derogare de la pct.54, băncile pot să utilizeze metoda prevăzută la pct.73-83 din Regulamentul nr.112/2018, sub rezerva unui prag de 20 % pentru ponderea de risc aplicabilă, în scopul de a determina majorarea pentru operațiunile de finanțare prin titluri de valoare, inclusiv pentru cele extrabilanțiere. Băncile pot să utilizeze metoda respectivă numai în cazul în care o utilizează și pentru calcularea valorii expunerii tranzacțiilor respective în scopul îndeplinirii cerințelor de fonduri proprii prevăzute la subpct.1)-3) din pct.130 din Regulamentul nr.109/2018.

59. În cazul în care contabilizarea vânzării pentru o tranzacție de răscumpărare se efectuează în temeiul cadrului contabil aplicabil, banca reia toate înregistrările contabile legate de vânzare.

60. În cazul în care o bancă acționează ca agent între două părți în cadrul unei operațiuni de finanțare prin titluri de valoare, inclusiv al unei tranzacții extrabilanțiere, se aplică următoarele dispoziții pentru calcularea indicatorului de măsurare a expunerii totale al băncii:

60.1. în cazul în care banca pune la dispoziția uneia dintre părțile la operațiunea de finanțare prin titluri de valoare o indemnizație sau o garanție, iar indemnizația sau garanția se limitează la diferența – oricare ar fi aceasta – dintre valoarea titlului de valoare sau a sumei în numerar pe care partea a dat-o cu împrumut și valoarea garanției reale pe care debitorul a furnizat-o, banca include, în indicatorul de măsurare a expunerii totale, numai majorarea calculată în conformitate cu pct.55 sau 56, după caz;

60.2. în cazul în care banca nu furnizează niciuneia dintre părțile implicate o indemnizație sau o garanție, tranzacția nu este inclusă în indicatorul de măsurare a expunerii totale;

60.3. în cazul în care banca este expusă din punct de vedere economic titlului de valoare suport sau numerarului implicat în tranzacție cu o sumă mai mare decât expunerea acoperită de majorare, aceasta include în indicatorul de măsurare a expunerii totale, de asemenea, cuantumul total al titlului sau al numerarului la care este expusă;

60.4. în cazul în care banca care acționează în calitate de agent pune la dispoziția ambelor părți implicate într-o operațiune de finanțare prin titluri de valoare o indemnizație sau o garanție, banca își calculează indicatorul de măsurare a expunerii totale în conformitate cu subpct.60.1-60.3, separat pentru fiecare parte implicată în tranzacție.

Secțiunea 8. Calculul valorii expunerii elementelor extrabilanțiere

61. Băncile calculează, în conformitate cu pct.8¹-9 din Regulamentul nr.111/2018, valoarea expunerii elementelor extrabilanțiere, exceptând contractele derivate enumerate în anexa nr.1 din Regulamentul nr.114/2018, instrumentele financiare derivate de credit, operațiunile de finanțare prin instrumente financiare și pozițiile menționate la secțiunea 6.

62. În cazul în care un angajament se referă la prelungirea unui alt element extrabilanțier, se aplică pct.10 din Regulamentul nr.111/2018.

63. Prin derogare de la pct.61 și 62, băncile pot reduce cuantumul echivalent expunerii din credite al unui element extrabilanțier cu suma corespunzătoare a ajustărilor specifice pentru riscul de credit. Calculul este supus unui prag egal cu zero.

64. Prin derogare de la pct.61, băncile aplică un factor de conversie de 10 % elementelor extrabilanțiere sub formă de angajamente revocabile necondiționat.

Secțiunea 9. Calculul valorii expunerii achizițiilor sau vânzărilor standard care urmează a fi decontate

65. Sumele în numerar aferente achizițiilor standard și activele financiare aferente vânzărilor standard care rămân în bilanțul contabil până la data decontării sunt tratate de bănci drept active în conformitate cu subpct.9.1.

66. Băncile care, în conformitate cu cadrul contabil aplicabil, aplică principii contabilizării la data tranzacționării pentru achizițiile și vânzările standard care urmează a fi

decontate reiau orice compensare, permisă în conformitate cu acest cadru, între sumele de încasat în numerar pentru vânzările standard care urmează a fi decontate și sumele de plătit în numerar pentru achizițiile standard care urmează a fi decontate. După ce au reluat compensarea contabilă, băncile pot efectua compensări între sumele de încasat în numerar și sumele de plătit în numerar în cazul cărora atât vânzările standard, cât și achizițiile standard aferente sunt decontate pe baza principiului „livrare contra plată”.

67. Băncile care, în conformitate cu cadrul contabil aplicabil, aplică principiul contabilizării la data decontării pentru achizițiile și vânzările standard care urmează a fi decontate includ în indicatorul de măsurare a expunerii totale valoarea nominală totală a angajamentelor de plată legate de achizițiile standard.

68. Băncile pot compensa valoarea nominală totală a angajamentelor de plată legate de achizițiile standard cu valoarea nominală totală a sumelor de încasat în numerar legate de vânzările standard care urmează a fi decontate numai dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

68.1. atât achizițiile standard, cât și vânzările standard sunt decontate pe baza principiului „livrare contra plată”;

68.2. activele financiare cumpărate și vândute care sunt asociate cu sumele de plătit și sumele de încasat în numerar sunt evaluate la valoarea justă prin profit și pierdere și incluse în portofoliul de tranzacționare al băncii.

Capitolul III

CERINȚA DE RAPORTARE

69. Băncile raportează la BNM cu privire la indicatorul efectului de levier, astfel cum se prevede la pct.130 subpct.4) din Regulamentul nr.109/2018 și în prezentul Regulament în conformitate cu cerințele stabilite prin Instrucțiunea cu privire la prezentarea de către bănci a rapoartelor COREP în scopuri de supraveghere, aprobată prin HCE al BNM nr.117/2018.

70. În plus față de raportarea privind indicatorul efectului de levier menționată la pct.69 și pentru a permite BNM să monitorizeze volatilitatea indicatorului efectului de levier, în special în apropierea datelor de referință ale raportării, băncile care sunt societăți de importanță sistemică raportează componentele specifice ale indicatorului efectului de levier BNM pe baza valorilor medii pe perioada de raportare și a datelor utilizate pentru calcularea valorilor medii respective.